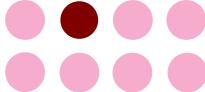

به نام پروردگار هستی

غیال کری کشوری نوزادان
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

بیماری کمکاری تیرویید نوزادان

کتابچه آموزشی ویژه والدین

نویسنده‌گان

دکتر شهین یاراحمدی

دکتر نسرین آزنگ

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

اداره غدد و متابولیک

۱۳۹۶

سروشناسه: یاراحمدی، شید.
عنوان و نام پدیدآور: بیماری کم کاری تیروئید نوزادان: کتابچه آموزشی ویژه والدین / نویسنده شهین یاراحمدی، سرین آزنگ؛ به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر اداره غدد و متابولیک.
مشخصات شعر: تهران: نشر مجسمه، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری: ۲۰ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک: ۹۷۸_۶۰_۹۸۲۸۱_۸_۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: تیروئید - - کم کاری مادرزادی
موضوع: Congenital hypothyroidism
شناسه افزوده: آزنگ، سرین، ۱۳۴۳
شناسه افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر، اداره غدد و متابولیک
رده‌بندی کنگره: RJ۲۷۴/۷/۲۹ ۱۳۹۶
رده‌بندی دیوبی: ۶۱۸/۹۴۴۴
شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۰۳۲۴۶

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

کتابچه آموزشی ویژه والدین

نویسنده‌گان:

دکتر شهین یاراحمدی

دکتر سرین آزنگ

زیرنظر: دکتر علی‌اکبر سیاری، دکتر احمد کوشان

ناشر: مجسمه

به سفارش: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت،

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر - اداره غدد و متابولیک

چاپ و صحافی: طرفه

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸_۶۰_۹۸۲۸۱_۸_۰

کلیه حقوق این اثر متعلق به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

فهرست مطالب

۱۹	کارت مراقبت بیماران	پیش گفتار
۱۸	روش مصرف قرص لوتیروکسین:	تیروپید چیست؟
۱۷	نکات بسیار مهم	کار غده تیروپید در بدن چیست؟
۱۶		وظیفه هورمون تیروکسین در بدن چیست؟
۱۵	آیا مصرف قرص لوتیروکسین در مادران باردار و یا شیرده بلامانع است؟	بیماری کم کاری تیروپید نوزادان چیست؟
۱۴		آیا بیماری کم کاری تیروپید نوزادان انواع مختلف دارد؟
۱۳	آیا می توان قرص لوتیروکسین را هم زمان با شیرهای دارای ترکیبات سویا (مثل ایزومیل) استفاده کرد؟	علت و یا علتهای بوجود آورنده بیماری کم کاری تیروپید نوزادان چیست؟
۱۲	آیا می توان قرص لوتیروکسین با داروهای دیگر تداخل دارد؟	علائم بیماری کم کاری تیروپید نوزادان کدامند؟
۱۱	آیا درمان به هنگام و مناسب می تواند از بروز عقب ماندگی ذهنی در نوزاد مبتلا به کم کاری تیروپید پیشگیری کند؟	عوارض بیماری کم کاری تیروپید نوزادان کدامند؟
۱۰	آیا نقشی در سلامت تیروپید و عملکرد آن دارد؟	آیا درمان بیماری کم کاری تیروپید نوزادان کدامند؟
۱۰	چه غذاهایی ید دارند؟	بیماری را نشان نمی دهند؟
۹		چرا نوزادان مبتلایان به بیماری کم کاری تیروپید نوزادان در بدو تولد علامت های
۸		بیماری را نشان نمی دهند؟
۷		علائم بیماری کم کاری تیروپید نوزادان کدامند؟
۷	آیا بیماری کم کاری تیروپید نوزادان انواع مختلف دارد؟	آیا بیماری کم کاری تیروپید نوزادان چیست؟
۶		کار غده تیروپید در بدن چیست؟
۶	وظیفه هورمون تیروکسین در بدن چیست؟	تیروپید چیست؟
۵		پیش گفتار

پیش‌گفتار

بیماری کم‌کاری تیروپیید نوزادان در بدو تولد هیچ علامت بالینی ندارد و در صورت تشخیص به موقع در روزهای اولیه زندگی، بطور موثری قابل درمان است. با غربالگری نوزادان و شناسایی بیماران و درمان مناسب آنان، عوارض جدی بیماری اتفاق نیفتاده و با حفظ ضریب هوشی طبیعی در بیمار، فردی مولد و سالم به جامعه تحویل داده می‌شود. در صورت عدم تشخیص زودرس و درمان به هنگام و مناسب، عارضه برگشتناپذیر **عقب‌ماندگی ذهنی** اتفاق می‌افتد.

برنامه کشوری غربالگری نوزادان از سال ۱۳۸۴ در نظام سلامت کشور ادغام شده است. تا کنون تعداد زیادی بیمار شناسایی و درمان شده و از عقب‌ماندگی ذهنی نجات یافته‌اند. این مهم نه تنها نوزادان مبتلا را، بلکه خانواده‌های آنان و جامعه را نجات داده است.

برق شادی چشمان هزاران کودکی که از عقب‌ماندگی ذهنی ناشی از کم‌کاری تیروپیید جان سالم به در برداشتند، روشنایی بخش این مسیر، یعنی برنامه‌های غربالگری و پیشگیری از بروز عوارض بیماری متابولیک نوزادان خواهد بود.

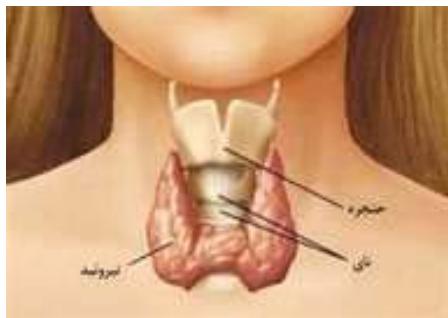
**همکاری کامل شما والدین عزیز با تیم بهداشتی درمانی
ضامن سلامت فرزند دلبندتان است.**

دکتر احمد کوشان

مدیر کل دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

تیرویید چیست؟

تیرویید غده‌ای کوچک و پروانه‌ای شکل است که به طور طبیعی در جلوی گردن قرار دارد.

شکل ۱: محل قرار گرفتن غده تیرویید در گردن

کار غده تیرویید در بدن چیست؟

وظیفه اصلی غده تیرویید در بدن تولید و ترشح هورمون تیروکسین است.

وظیفه هورمون تیروکسین در بدن چیست؟

هورمون تیروکسین از هورمون‌های مهم بدن است و تاثیر زیادی در سلامت بخصوص در رشد و نمو دارد. وجود هورمون تیروکسین در رشد و تکامل مغز بسیار مهم و ضروری است. اگر به هر دلیلی این هورمون در بدن تولید نشود، تولید آن کم یا غیر طبیعی باشد. عوارض مختلفی در بدن پدیدار می‌گردد. تولید بیش از حد طبیعی هورمون در بدن نیز سبب بیماری می‌شود.

بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان چیست؟

به کمبود هورمون تیروکسین در بدن نوزاد، به هر علتی، «**بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان**» می‌گویند.

این بیماری در بد و تولد معمولاً علامت مشخصی ندارد و بهترین روش پیداکردن بیماران انجام **غربالگری نوزادان** است. اهمیت این بیماری در این است که اگر بیماری تشخیص داده نشده و یا درمان دیر شروع شود و یا کنترل بیماری مناسب نباشد، نوزاد به عقب‌ماندگی ذهنی دچار می‌شود.

آیا بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان انواع مختلف دارد؟

بله. بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان می‌تواند به صورت **دایمی** و **گذرا** باشد.

در **نوع گذرا** بیمار تا مدتی (این مدت می‌تواند از حدود ۲ هفته تا ۳ سال و یا بیشتر طول بکشد) نیاز به درمان دارد و بعد از آن با شروع به کار تیروپیید و تولید مقدار کافی هورمون درمان قطع شده و دیگر نیاز به مصرف قرص لوتیروکسین نیست.

در **نوع دایمی** بیمار تا پایان عمر نیاز به مصرف قرص لوتیروکسین دارد و نباید دارو را قطع نماید. البته دوز دارو ممکن است، بر اساس نیاز بیمار و آزمایش‌های هورمونی وی، کم و زیاد شود، اما قطع کامل نخواهد شد.

علت و یا علتهای بوجود آورنده بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان چیست؟

بروز بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان علتهای زیادی دارد از جمله:

- کمبود ید
- ازدواج‌های فامیلی
- ابتلا مادر به بیماری‌هایی مثل مشکلات تیروپیید، دیابت، فشارخون بالا در دوران بارداری (پره اکلامپسی)
- افزایش ید در بدن:
- مصرف بتادین (برای ضدعفونی کردن در زمان بارداری، زایمان، و یا ناف نوزاد)
- مصرف بعضی از داروهای حاوی ید مثل شربت‌های اکسپکتورانت در دوران بارداری
- مصرف بعضی از داروها توسط مادر

علایم بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان کدامند؟

بیماران در بدو تولد معمولاً علامتی ندارند و به تدریج علایم و نشانه‌های بیماری بروز می‌کنند.

جدول شماره ۱ علایم شایع بیماری کمکاری تیروپیید را در مبتلایان در سه ماه اول زندگی نشان می‌دهد.

جدول ۱: علایم شایع بیماری کمکاری تیروپیید در بیماران در سه ماه اول زندگی

در ابتدای نوزادی	در اویین ماه زندگی	در سه ماه اول زندگی
زردی طول کشیده اختلال در شیرخوردن پف آلدگی در صورت و بدن بزرگی زبان رنگ پریدگی کم بودن دمای بدن (غلب زیر ۳۵ درجه) کم تحرکی و حرکات آهسته بیوست ملاج خلفی بزرگ اختلالات تنفسی خواب آلدگی	وزن نگرفتن و مک زدن کبود بودن انگشتان دستها و پاها ورم در دستگاه تناسلی خارجی بیوست بزرگ بودن شکم ضریبان قلب کند کاهش فعالیت خواب آلدگی اختلال تنفسی ناشی از بزرگ بودن زبان	فق نافی بیوست پوست خشک بزرگی زبان پف آلدگی کل بدن گریه خشن رشد جسمی کم

چرا نوزادان مبتلا به بیماری کمکاری تیروپیید در بدو تولد علامت‌های بیماری را نشان نمی‌دهند؟

هورمون‌های غده تیروپیید نقش اساسی در رشد و نمو بدن (هم قبل از تولد و هم بعد از تولد) دارند. در دوران جنینی، جنین هورمون مورد نیاز برای رشد و نمو بدن را از مادر می‌گیرد به همین دلیل در نوزادانی که از مادران سالم و یا مادران مبتلا به بیماری کمکاری تیروپیید (که خوب درمان شده‌اند) متولد می‌شوند، در زمان تولد رشد و نمو طبیعی داشته و علامت‌های بیماری را بروز نمی‌دهند.

اما نوزادان مادرانی که کمبود هورمون‌های تیروپییدی دارند (مادران مبتلا به بیماری کمکاری تیروپیید که درمان نشده و یا قرص مصرف می‌کنند اما کنترل متابولیک مناسبی ندارند)، می‌توانند در بدو تولد علامت‌های بیماری را به صورت اختلال در رشد و نمو داشته باشند.

عارض بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان گدامند؟

بیماری کمکاری تیروپیید نوزادان بسیار جدی است. عدم تشخیص به هنگام بیماری و یا شروع دیر هنگام درمان عوارضی جدی و غیرقابل برگشت ایجاد می‌کند.

این بیماری می‌تواند باعث ایجاد عوارض مهمی هم چون **عقب‌ماندگی ذهنی، کوتاهی قد و کم شنوایی** شود. به دلیل وجود نداشتن علایم مشخص بیماری در بدو تولد، غربالگری نوزادان در سنین ۳-۵ روز بعد از تولد اهمیت بسیار زیادی دارد و فقط با غربالگری، می‌توان در زمان مناسب بیماری را تشخیص داده و با درمان به هنگام از بروز عوارض آن پیشگیری کرد.

آیا درمان به هنگام و مناسب می‌تواند از بروز عقب ماندگی ذهنی در نوزاد مبتلا به کمکاری تیروپید پیشگیری کند؟

بله، خوشبختانه شروع درمان به هنگام از بروز عقب ماندگی ذهنی در نوزاد مبتلا به بیماری کمکاری تیروپید جلوگیری می‌کند.

علاوه بر زمان شروع درمان، مصرف صحیح دارو بر اساس دستور پزشک، رعایت توصیه‌های هنگام مصرف قرص، انجام آزمایشات هورمونی در فواصل معین و ویژیت مستمر براساس دستورالعمل کشوری و عدم توجه به توصیه‌های غیر علمی اطرافیان در ارتباط با مصرف دارو ضامن حفظ ضریب هوشی شیرخوار بیمار است.

ید چه نقشی در سلامت تیروپید و عملکرد آن دارد؟

عنصر ید از ریزمغذی‌های مهم برای تولید هورمون توسط تیروپید است و از طرف دیگر، غده تیروپید یکی از مهم‌ترین غده‌های درون‌ریز بدن می‌باشد که کمبود هورمون‌های آن می‌تواند باعث بوجود آمدن مشکلات زیادی شود. در نتیجه کمبود ید در رژیم غذایی روزانه می‌تواند باعث بروز بیماری‌های مهمی از جمله گواتر (بزرگشدن غده تیروپید)، کمکاری تیروپید، کوتاهی قد و عقب‌ماندگی ذهنی شود.

چه غذاهایی ید دارند؟

کلیه غذاهای دریایی (انواع ماهی‌ها، میگو و...)، تخم مرغ، لبیات (خصوصاً شیر گاو و ماست کم چرب)، سبزی‌ها (خصوصاً سیب زمینی با پوست پخته شده)، گوشت‌ها، حبوبات و میوه‌ها منابع طبیعی ید هستند.

کمبود ید در رژیم غذایی زنان در دوران شیردهی چه مشکلاتی بوجود می‌آورد؟

کمبود ید در رژیم غذایی زنان در دوران شیردهی می‌تواند باعث تولید شیر با میزان ناکافی ید شود. در نتیجه در بعضی از موارد می‌تواند موجب بروز بیماری کمکاری تیروپیید، کوتاهی قد و افزایش مرگ و میر شیرخوار گردد.

چرا برای درمان بیماری کمکاری تیروپیید فقط از قرص لوقوتیروکسین استفاده می‌شود؟

بدلیل این که راحت ترین راه جذب هورمون تیروپیید (تیروکسین) از طریق سیستم گوارش است، دارو به شکل قرص مصرف می‌شود.

روش مصرف قرص لوقوتیروکسین چگونه است؟

نکته بسیار مهم: باید قرص لوقوتیروکسین به مقدار (دوز) تجویز شده توسط پزشک معالج مصرف شود و نباید به توصیه اطرافیان مقدار دارو را تغییر داد و یا مصرف دارو را قطع کرد.

آیا قرص لوقوتیروکسین با داروهای دیگر تداخل دارد؟

بله، قرص لوقوتیروکسین **نباشد** هم زمان با قطره آهن، داروهای حاوی کلسیم و مولتی ویتامین مصرف شود. باید بین مصرف این داروها و مصرف قرص لوقوتیروکسین حداقل ۴-۳ ساعت فاصله باشد.

آیا می‌توان قرص لووتیروکسین را هم زمان با شیرهای دارای ترکیبات سویا (مثل ایزومیل) استفاده کرد؟

خیر. مصرف هم زمان شیرهای دارای ترکیبات سویا (مثل ایزومیل) با قرص لووتیروکسین، می‌تواند جذب لووتیروکسین را مختل نماید. به همین دلیل، باید بین مصرف قرص لووتیروکسین و شیرهای حاوی سویا حداقل ۱-۲ ساعت فاصله باشد.

آیا انجام آزمایش‌های عملکرد تیروئید برای هر ویزیت پزشک ضروری است؟

بله، آزمایش‌های هورمونی بر اساس بازه زمانی زیر از کودک بیمار به عمل آمده و سپس پزشک معالج وی را ویزیت می‌کند:

- ۲ تا ۴ هفته بعد از شروع درمان
- هر ۲ ماه در طول ۶ ماه اول زندگی
- هر ۳ ماه بین سنین ۶ تا ۳۶ ماهگی
- هر ۳-۶ ماه از ۳۶ ماهگی به بعد (در صورت دائمی بودن بیماری)

انجام آزمایش‌های هورمونی (TSH و T4) برای اطلاع از کافی بودن مقدار قرص لووتیروکسین لازم است با توجه به نتایج آزمایش‌ها، مقدار قرص لووتیروکسین مصرفی توسط پزشک تنظیم می‌شود.

صرف قرص لوتیروکسین در نوزاد مبتلا به کمکاری تیرویید، تا چه وقت ادامه دارد؟

قرص لوتیروکسین فقط باید به دستور پزشک، کم، زیاد و یا قطع شود و
نباشد خودسرانه توسط والدین تغییر کند.

معمولًاً صرف قرص لوتیروکسین باید تا ۳ سالگی کودک ادامه باید.
در مواردی ممکن است پزشک دارو را قطع کرده و پس از ۴ هفته
آزمایش هورمونی را تکرار نماید. سپس با توجه به جواب آزمایش،
تشخیص دهد که کودک دیگر نیازی به دارو ندارد و یا باید تا پایان عمر
قرص لوتیروکسین صرف کند.

علایم مصرف بیش از اندازه قرص لوتیروکسین در شیرخوار تحت درمان کدامند؟

درمان بیش از اندازه می‌تواند علایم بالینی همچون زیاد و تندر بودن
ضربان قلب، عصبی بودن بیش از حد، بی قراری، اختلال در خواب بوجود
آورد. وزن نگرفتن شیرخوار نیز می‌تواند نشانه بروز پرکاری تیرویید در اثر
صرف بیش از حد قرص لوتیروکسین باشد که با کم کردن مقدار دارو
بهبود می‌یابد.

آیا مصرف قرص لوتیروکسین در مادران باردار و یا شیرده بلامانع است؟

بلی، مصرف قرص لوتیروکسین در مادران باردار و یا شیرده بلامانع است. در صورتی که مادر باردار ، از قبل از بارداری قرص لوتیروکسین مصرف می کند باید در مدت بارداری نیز مصرف قرص را ادامه دهد و به طور مرتب توسط پزشک معالج ویزیت شده و بر اساس آزمایشات وی (در صورت لزوم) دوز قرص تغییر یابد.

به هیچ وجه نباید خودسرانه و یا به توصیه اطرافیان دارو قطع و یا مقدار آن کم شود.

روش مصرف قرص لوتیروکسین:

ابتدا دستهایتان را کاملاً بشویید و خشک کنید.

روش اول: قرص را در بین انگشتان سبابه و شسته هر دو دست بگیرید و دستهایتان را خلاف جهت هم بچرخانید. به راحتی قرص نصف می‌شود. به همین روش می‌توانید آن را به قطعات کوچکتری هم تبدیل کنید. با مقدار کمی آب قرص را حل کرده و تمام محلول بدست آمده را از طریق قطره چکان یا قاشق به شیرخوار بخورانید.

سپس مجدداً داخل قطره چکان یا قاشق آب بریزید و باز به شیرخوار بخورانید تا مطمئن شوید تمام دوز داروی تجویز شده را به شیر خوار داده‌اید.

روش دوم: مانند روش اول قرص را نصف کنید و تکه‌های قرص را داخل قاشق بریزید و با ته قاشق دیگری روی محتويات قاشق اول فشار بیاورید تا کاملاً خرد شود. سپس چند قطره آب اضافه کنید و قرص را کاملاً حل کنید. سپس این محلول را به کودک بخورانید. مجدداً داخل قاشق را چند قطره آب بریزید و به نوزاد بدهید.

شکل ۲: مقدار قرص تجویز شده در قاشق خرد و در آب حل شده و به نوزاد خورانده شود

نکات بسیار مهم

- فقط از قرص لووتیروکسین باید استفاده کنید. سایر فرم‌های دارویی لووتیروکسین توصیه نمی‌شوند.
- مراقب باشید که هر روز حتماً دوز داروی تجویز شده توسط پزشک را به کودکتان بدھید. مقدار قرص را به سلیقه خود کم و یا زیاد نکنید.
- همیشه در هنگام تهیه قرص‌های تجویز شده به تاریخ مصرف و رنگ قرص‌ها توجه کنید مبادا تاریخ مصرف گذشته باشند.
- همیشه تعدادی از قرص‌ها را جهت موارد اضطراری در کیف وسایل کودک تان نگهداری کنید (البته تاریخ مصرف و انقضاء آن‌ها را در نظر بگیرید).
- برای جلوگیری از فراموش شدن مصرف دارو، بهتر است یک تقویم دیواری برای این منظور تهیه و در جایی مثل اتاق کودک و یا آشپزخانه نصب نمایید و پس از هر بار مصرف دارو روی آن علامت بزنید.
- در هر بار ویزیت توسط پزشک (به هر علتی) وی را از نحوه مصرف دارو و دوز آن مطلع نمایید.
- دارو را هر روز در یک وقت معین به کودک بدھید (مثلاً هر روز صبح‌ها قبل از خوردن صبحانه).
- بهتر است نوزاد یک ساعت قبل از مصرف قرص تا یک ساعت بعد از آن چیزی نخورد.
- نباید دارو را در آب حل نموده و برای ساعت‌ها و یا روزهای بعد نگه داشت.

- هنگامی که کودک شما بزرگ‌تر می‌شود، شاید بهتر باشد قرص‌ها را تکه کنید تا کودک شما راحت‌تر قرص‌ها را بخورد.
- اگر کودک شما پس از خوردن دارو استفراغ کرد (قبل از حدود یک ساعت) لازم است مجدداً همان دوز دارو به وی خورانده شود.
- در صورت بروز اسهال، بی‌قراری، کم خوابی و عصبانیت با پزشک و یا کارکنان بهداشتی - درمانی تماس بگیرید.
- ویزیت مستمر کودکتان در زمان‌های توصیه شده توسط پزشک معالج برای کنترل بیماری وی بسیار اهمیت دارد. حتماً توجه کامل داشته باشید که انجام شود و حتی یک ویزیت هم فراموش نشود.
- حتماً **کارت مراقبت بیماران** را از کارشناس مرکز بهداشت دریافت نمایید و در نگهداری آن بسیار کوشای بشید. این کارت را در هر بار مراجعه به پزشک نشان داده و از وی درخواست کنید که کارت مراقبت را تکمیل نماید. این کارت خلاصه‌ای از پرونده کودک شماست.

کارت مراقبت پیماران

دالخلى كارت

بیرون کارت

卷之三

مکالمہ احمدیہ

نیز علیق مالکی ملک و دیگر میراثیں بدلاند و ملک کا کوئی تعلق نہیں درست اور ملکیت را یہ ملکیت دار کے مالک ہے۔

وَهُوَ الْمُنَزَّلُ إِلَيْكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ وَإِلَيْهِ يُرْسَلُونَ

مکالمہ پرستی کا ایک ایسا مکالمہ ہے جو اسی مکالمہ کا نتیجہ ہے جس کا نتیجہ مکالمہ پرستی کا ایک ایسا مکالمہ ہے جو اسی مکالمہ کا نتیجہ ہے جس کا نتیجہ

କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ

لعل كلمن جندياً يحيى الظل طار مني

卷之三

مکالمہ حضرت شیخ

لعلنا "نُمْ صَوْرَاتٍ تَهْدِي" فـ"تَهْدِي" أي تسلّلُ هاكِ تسلّلُ، به تُكْرِرُ نَمْوَنَةً كُويْكِيْ إِمَالَانِ دَعْيَةً.

۱۷۰